

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

Географічний факультет

Кафедра географії та менеджменту туризму

**ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ФОРАРЛЬБЕРГУ
(Західної області Австрії)**

Дипломна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконав:

студент VI курсу, групи 610
спеціальності 242 Туризм
Граф Роман

Керівник:

д.геогр.наук, доц. Бучко Ж.І.

До захисту допущено:

Протокол засідання кафедри № _____

від « ____ » _____ 2022 р.

Зав. кафедри _____

д.геогр.наук, доц. Король О.Д.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ПЕРЕДУМОВИ УСПІШНОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ФОРАРЛЬБЕРГУ (ЗАХІДНОЇ ОБЛАСТІ АВСТРІЇ)	3
1.1 Природні умови та ресурси.....	6
1.2 Місце Форарльбергу у структурі туризму й рекреації Австрії	9
1.3 Історія розвитку туризму в регіоні.....	133
1.4 Найбільші міста, села і лижні курорти регіону.....	166
1.5 Туристична політика та державне управління туризмом у Австрії.....	18
РОЗДІЛ 2 ВИДИ ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ ФОРАРЛЬБЕРГ	22
2.1 Пізнавальний туризм	22
2.2 Рекреаційний туризм.....	25
2.3 Екологічний туризм	26
2.4 Гастрономічний туризм.....	29
2.5 Гірськолижний туризм.....	32
РОЗДІЛ 3 СТАТАСТИЧНІ ПОКАЗНИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ ФОРАРЛЬБЕРГ	36
3.1 Туризм в економіці Австрії за оцінкою статистичних показників.....	36
3.2 Динаміка статистичних показників.....	38
3.3 Перспективи розвитку туризму (планування туризму на 2030)	42
3.4 Рекреаційно туристичні послуги в регіоні Форарльберг: досвід для України.....	45
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	53
ДОДАТКИ.....	55

ВСТУП

Австрія належить до найбільш інноваційних та процвітаючих країн Європейського Союзу і характеризується стабільністю економічного розвитку, якісною інфраструктурою, високою якістю життя, наявністю освічених та висококваліфікованих працівників, є привабливим місцем для відпочинку. Туризм - важлива галузь економіки країни, а її місце на міжнародному туристичному ринку помітне. Австрія має репутацію безпечної туристичної дестинації, що є особливо важливим під час криз, зокрема і кризи, спричиненої світовою пандемією Covid 19. Австрія має міжнародне визнання високого рівня освіти у сфері туризму завдячуючи кваліфікованому та доброзичливому персоналу, що є одним із провідних чинників якісного туристичного обслуговування в країні.

Розвиток міжнародного туризму в Австрії позитивно впливає на економіку країни та дає значні фінансові надходження. Аналіз позитивного досвіду розвитку туристичної сфери країни становить науковий інтерес, особливо з точки зору використання такого досвіду в Україні. Тому вивчення сучасних особливостей розвитку туристичної індустрії Австрії є актуальним питанням наукових досліджень.

Туризм - явище багатофункціональне. Ось чому він активно впливає на життя людей, організацію їх робочого часу та відпочинку, а загалом на економічний та соціальний розвиток суспільства. Таким чином, усі функції туризму тісно пов'язані між собою і утворюють цілісну соціально-економічну систему.

Одним з регіонів Австрії, де успішно відбувається розвиток туризму, є Форарльберг (західна область Австрії), що й слугувало головним фокусом дослідження магістерської роботи, визначило об'єкт та предмет дослідження.

Об'єкт дослідження - організація і розвиток туристичної системи області Форарльберг, планування розвитку на майбутнє.

Предметом дослідження є організаційні, структурні та видові особливості туризму Форарльберга та його ролі у рекреації Австрії з

теоретично-наукової та практично-прикладної сторін.

Мета магістерської роботи - аналіз впливу географічного розташування, соціально-економічних особливостей розвитку на організацію туристичної діяльності як такої, визначення та характеристика провідних туристичних курортів і регіонів області.

Для реалізації зазначеної мети слугують наступні **завдання**:

- оцінка передумов успішного розвитку туризму Форарльбергу;
- аналіз понять та визначення різних видів туризму області, зокрема: пізнавального, рекреаційного, екологічного, гастрономічного та гірськолижнього; висвітлення теоретичних та практичних аспектів даних видів туризму;
- аналіз рівня придатності до розвитку даних видів туризму у Форарльберзі (західній області Австрії);
- оцінка статистичних показників, що характеризують місце туризму в економіці Австрії та Форарльбергу;
- обґрунтування перспектив розвитку туризму (планування туризму на 2030);
- виявлення складових та структурних особливостей, які успішно можна би було впроваджувати у організацію туризму й рекреації в Україні.

Методологічною основою дослідження є використання загальнонаукових та спеціальних методів: статистичного (для отримання кількісних характеристик і виявлення загальних закономірностей шляхом усунення випадкових особливостей окремих одиничних спостережень); аналітичного (допомагає перейти від нерозчленованого опису досліджуваного об'єкта до виявлення його будови, складу, а також його властивостей та ознак); картографічного (заснованого на отриманні необхідної інформації за допомогою карт для наукового і практичного пізнання зображених на них явищ); порівняльного (виявлення подібностей та відмінностей в об'єктах, явищах і процесах, їх властивостях і станах); методу асоціацій (вивчення схожого за властивостями об'єкта з іншим об'єктом; описового методу

(система процедур збору, первинного аналізу та викладу даних і їх характеристик).

Питанням розвитку туризму як в масштабах Австрії, так і Форарльбергу, присвячено праці деяких відомих науковців, серед яких Морозова С. Н., Beier Sieghard, Kaspar Claude, Ludwig von Hörmann, Simon Hudson. Поняття територіальної діяльності туризму вивчали Король О., Новикова В., Сокол Т., Ткаченко Т.

Структура та обсяг роботи. Дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Для кращого сприйняття даних у роботі наведені рисунки та таблиці. Список використаних джерел налічує 30 позицій.

РОЗДІЛ 1. ПЕРЕДУМОВИ УСПІШНОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

ФОРАРЛЬБЕРГУ (ЗАХІДНОЇ ОБЛАСТІ АВСТРІЇ)

1.1 Природні умови та ресурси

Географічно Форарльберг є західною областю Австрії, яка розміщена між альпійським хребтом Арльберг і Боденським озером. Обласним центром є місто Брегенц з чисельністю населення близько 30 000 осіб, а область в цілому налічує близько 400 000 мешканців. Спостерігається легка тенденція росту населення. Площа області становить 2 600 км² (враховуючи і належну частку Боденського озера). Найбільша річка - Новий Райн - є одночасно і державним кордоном до Швейцарії. До інших важливих річок відносяться Іл, Брегенцовий та Дорнбірновий Ах. Найбільшим озером є Боденське (Bodensee), (Австрії належить 14 % його площі).

Слід зауважити і про наявність великих гірських озер, таких як Сільвретта, Буцен та інші. Найбільшою вершиною області є гора Піц Буін (Piz Buin) вистою 3 312м. Особливістю гірської місцевості області є вершини гірських груп Сільвретти та Ретікон. Форарльберг налічує близько 20 вершин висотою понад 3 000 м, та великої кількості вершин понад 2 000 м [24, ст.71].

Рисунок 1.1 Карта Австрії

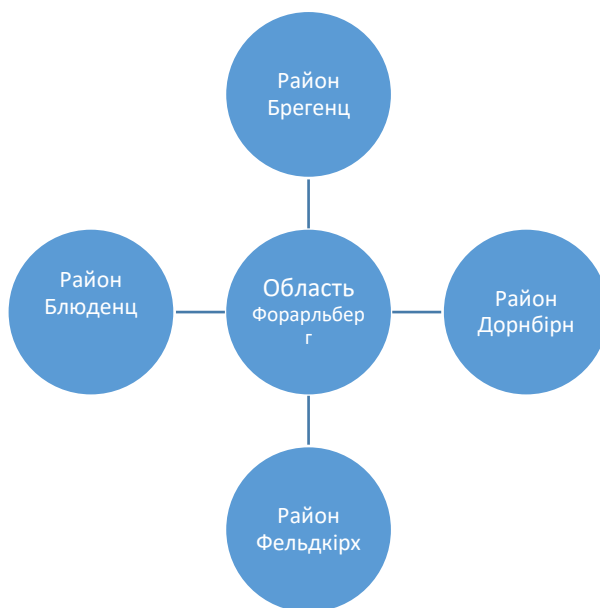
Політично і географічно Австрія є частиною Європи. Багато європейських країн об'єднані в Європейський Союз (ЄС). Вони мають спільний парламент, і в багатьох країнах цього співтовариства можна платити в євро. Деякі європейські країни, такі як Швейцарія або Норвегія, не є членами Європейського Союзу. Громадяни Великої Британії проголосували за вихід з ЄС під час голосування в 2016 році. Європейський прапор показує коло з дванадцяти золотих зірок на синьому фоні.

Австрія межує з 8 європейськими країнами, такими як: Чехія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Італія, Швейцарія, Ліхтенштейн та Німеччина.

Австрія має 9 федеральних областей (земель) :

- Відень-столиця Австрії і окрема область,
- Нижня Австрія - з обласним центром Санкт-Пьолтен,
- Бургендланд-з обласним містом Айзенштадт,
- Верхня Австрія (місто Лінц),
- Штаермарк (місто Грац),
- Зальцбург (місто Зальцбург),
- Кернтен (місто Клагенфурт),
- Тіроль має Інсбрукк, як обласний центр
- Форарльберг (місто Брегенц).

Форарльберг в політичному розподілі поділяється на 4 райони, які носять назву свого районного міста:

Рисунок 1.2 Розподіл Області Форарльберг на райони.

Область налічує в цілому 96 населених пункти, 5 з яких є містами, а решта-сільські населені пункти. Управління області розміщене в місті Брегенц.

Економічно Форарльберг є дуже добре розвинутим регіоном. Розмір річної валової продукції РВП на одного мешканця становить 34 000 Євро, що є вищим від середньостатистичного показника по країні, який сягає 32 600 Євро. Галузь туризму з 30 відсотками РВП, є однією з ключових економічних гілок регіону [25, ст.86].

Навколишнє середовище області є основним його багатством. «Немає жодної альпійської країни, де на такій малій відстані, є присутнім такий набір надзвичайно красивого краєвиду» [19, ст.211].

Справжнім туристичним капіталом області є різноманітність та насиченість навколишнього середовища на найменшій його території, тобто його природна різноманітність. Завжди засніжені вершини (їх ще називають Глечер вершини), гори Альпи, ліси, долини, печери, Боденське озеро, гірські озера та річки, рівнинна частина Райнталь, захоплюють туристів вже багато років. Мальовниче довкілля є начебто «Червоною Ниткою» для маркетингу туристичної галузі. Слід згадати про надзвичайно багату культурну,

традиційну і історичну спадщину регіону, та гостинність місцевого населення.

Отже, для розвитку рекреації та туризму в регіоні Форарльберг є надзвичайно сприятливі природні умови та ресурси, багата історична та культурна спадщина.

Рисунок 1.3 Розподіл Області Форарльберг на райони.

1.2 Місце Форарльбергу у структурі туризму й рекреації Австрії

Туризм – один з найбільш динамічно розвинутих секторів світової економіки. За швидкі темпи росту він визнаний економічним феноменом сторіччя. Однак, будучи складною соціально-економічною системою, туризм схильний до впливу з боку численних факторів, роль яких у кожен момент може бути різною як за силою, так і за тривалістю впливу на розвиток туризму. Тому їх облік об'єктивно необхідний для організації ефективної туристичної

системи. Серед найбільш важливих факторів, що впливають на розвиток системи туризму, виділяють наступні:

- природно-географічні;
- культурно-історичні;
- економічні;
- соціальні;
- демографічні;
- політико-правові;
- технологічні;
- екологічні.

Відтак, у зв'язку з тим, що за останні десятиліття туризм і рекреація вийшли на позиції однієї з провідних галузей світового господарства і стали важливою частиною національної економіки та джерелом добробуту різних країн світу, а також важливості врахування зовнішніх факторів впливу на ефективний розвиток туристичної діяльності, виникають нові тенденції розвитку економіки країни, які диктують інше ставлення до формування регіонального туристично-рекреаційного продукту. У цих умовах з'явилася цілком очевидна необхідність у виконанні спеціального дослідження туристичної діяльності регіону. Основними питаннями, з якими зіткнулася Австрія, та регіон Форарльберг - це вибір стратегічного курсу розвитку туристичної діяльності з огляду на наявні природні, рекреаційні, соціально-економічні та культурно-історичні ресурси.

Перетин багатьох культур у Форарльберзі протягом століть створив тут унікальну архітектуру. Цей регіон має високий рівень економічного розвитку, що є сприятливим для розвитку туристичної інфраструктури. Форарльберг - це унікальний альпійський регіон, а туризм надає можливість доторкнутися до його природної, культурної та духовної спадщини.

Місце туризму для регіону є дуже важливим. Після промислової та фінансової галузі, туристична є третьою за величиною [23, ст. 5]. Туризм особливо посприяв для доброту та економічного розвитку місцевості та країни

в цілому [26, ст. 1].

Варто зазначити, що в 2018 році галузь туризму принесла 3,22 млрд. євро загального прибутку, з них до обласного та державного бюджету було перераховано 568 млн. євро у вигляді різних податків. В загальному у туризмі регіону зайняті близько 31 000 робочих різної кваліфікації [22, ст.275].

Форарльберг поділений на 6 туристичних регіонів:

- Альпійський регіон Блюденц;
- Боденський-Форарльберг;
- Брегенцервальд;
- Клянвальзерталь;
- Лех-Цюрс;
- Монтафон;

Економічний вплив туризму на місцеве населення є надзвичайно важливим.

Якщо розглянути дослідження Каспар [18,ст.30], то необхідно відмітити 6 економічних ефектів впливу туризму на безпосередній регіон:

1. Балансова функція грошей (від надходжень іноземних туристів, покриваються різні фінансові дефіцити).
2. Створення робочих місць (галузь туризму сприяє створенню великої кількості робочих місць).
3. Заробітна плата і оборот грошової одиниці (туризм приносить заробітну плату, оборот грошової маси та надходження податків).
4. Функція врівноваження щільності заселення території (врівноваження між щільністю заселення міста та села, тобто запобігає покиданню населенням сіл).
5. Виробнича (сприяння багатьох різних галузей виробництва).
6. Функція зростання (сприяє розвитку і стійкості).

Для місцевого населення створення робочих місць та виплата заробітної плати є дуже важливими факторами. Це важливо не тільки для тих, хто безпосередньо працює в галузі туризму, але і для інших ланок виробництва,

таких як сільське господарство, торгівля, банківська і страхова справа, транспорт, та інші.

В свою чергу, виходячи з теорії Бігера [22 ст.38], основними є 4 фактори впливу туризму на промисловість даного регіону:

1. Інфраструктура і її розвиток (туризм безпосередньо впливає на розвиток інфраструктури регіону: промислової, транспортної та дозвільної).
2. Створення іміджу (покрощує імідж даного регіону, робить його відомим).
3. Об'єднання різних ланок виробництва (туризм покращує, налагоджує спільну працю різних ланок виробництва).
4. Загальний і кваліфікаційний розвиток різних галузей (сприяє зростанню рівня якості і кваліфікації в різних задіяних галузях).

Необхідно зауважити і ряд негативних наслідків від туризму. З розвитком туризму різко зростає вартість життя, навантаження та руйнування природи, а також вплив на культуру місцевого населення [17, ст.42].

Населення Форальберга вже багато років ставить оцінку туризму 1,49...1,69, де 1 є найкращою оцінкою [24, ст.50]. Це говорить про добре сприйняття і усвідомлення важливості галузі.

Отже, необхідно відмітити, що регіон Форальберг займає важливе місце в структурі і рекреації Австрії, насамперед через надзвичайно сприятливі природні умови, географічне розташування, економічний розвиток, а також надзвичайно добре розвинуту галузь туризму. Опитування населення Австрії показало, що близько 50% вже відпочивали у Форарльберзі і 40% бажають відвідати даний регіон. Отже Форарльберг не залишає майже нікого байдужим.

Форарльберг пишається своєю унікальною історико-культурною спадщиною, зберігаючи її, що дає можливість розвивати рекреаційно-туристичну систему та визначити її, як головний елемент стратегії місцевого економічного розвитку.

Наявність міжнародного досвіду розвитку туризму, управління

рекреаційними та туристичними закладами та надання широкого спектру послуг із рекреації, дозволяє нам зрозуміти його значення для економіки, як потужного джерела розвитку міст, регіонів, країни та підвищення добробуту населення.

1.3 Історія розвитку туризму в регіоні

Туристична історія Форарльберга характеризується новаторським духом сімейного бізнесу і наполегливим подальшим використанням туристичного ландшафту області. Історія туризму – це тимчасова періодизація туризму, яка передбачає виділення внутрішньо однорідних етапів його розвитку.

До 18 століття Форарльберг залишався транзитним регіоном, гори і долини якого були тільки перешкодою на шляху до інших місць призначення. З початком захоплення природою в XVIII - XIX століттях починає розвиватися альпінізм. В другій половині XIX століття мадрівники почали підкоряти вершини гір Форарльберга, це і стало успішним початком катання на альпійських лижах і займання зимовими видами спорту у регіоні. [23, ст.3].

Відкриття Форарльберзької залізниці в 1872 році на лінії Блюденц-Ліндау і введення в експлуатацію Арльберзької залізниці в 1884 році були віхами в розширенні і вдосконаленні транспортних маршрутів і транспортних засобів. Це забезпечило транспортне сполучення з сусідніми країнами та внутрішньою Австрією.

У 1887 році Віктор Зом став першим альпійським лижником регіону, катання на лижах почало набувати популярності. У 1893 році в місті Дорнбірні була заснована перша обласна організація туризму, куди входили успішні на той час фахові спеціалісти. Їхні погляди були обширними і спрямовані в майбутнє. Основними цілями були підвищення обізнаності про країну, сприяння позитивному ставленню до туризму та допомога місцевому транспортному благоустрою, та підвищення зайнятості і добробуту місцевого населення. Це ставлення принесло швидкі зміни в: ландшафт, інфраструктуру, життя людей.

Після 1900 року у Форарльберг приїхали міжнародні гості. Запрацювали рекламні заходи, серед яких були літні брошури, плакати та реклама. У 1902 році в нещодавно введених статистичних даних було зареєстровано 48 649 гостей, що прибули в регіон. А вже 115 років потому, майже 1,1 мільйона прибулих було нараховано лише в період з травня по вересень 2017 року.

І зовсім недавно: форарльберзький туризм відсвяткував рекордну кількість гостей, в зимовий сезон 2017/2018: було нараховано 1,25 мільйона прибулих, більше, ніж будь-коли раніше.

У 1906 році в гірському курорті Цюрс був організований перший курс катання на альпійських лижах.

Перший гірськолижний витяг в Альпах був введений в експлуатацію в Бьоделе в 1907 році. «Шнурковий» вважається першим загальнодоступним витягом у Європі.

Протягом декількох десятиліть, на рубежі століть, здійснився крутий підйом з переважно аграрної та промислової країни до важливого туристичного регіону. Передумовами для цього є різноманітні, мальовничі принади і вигідне розташування країни. Крім того, відбулося розширення інфраструктури з середини 19 століття.

До 1920-х років був практично тільки один літній сезон. Можливість поїхати у відпустку також була привілеєм небагатьох. «Класичний турист» належав до дворянства або походив з вищого середнього класу і насолоджувався походами і гірськими турами в горах Форарльберга. Тільки в міжвоєнний період, коли катання на лижах переросло в популярний вид спорту, відбулися глибокі структурні зміни.

У 1923 році з'явилася перша зимова брошура, також була розміщена і радіореклама. Завдяки підвищенню рівня життя стає можливим для середнього класу їхати в гори на відпочинок. Форарльберг стає одним з улюблених курортів в основному для німецьких туристів.

Уведення декларації для зарубіжних поїздок німецьким громадянам у 1933, та обмеженням вивозу грошей до 1000 Марок, призвела до різкого

падіння числа туристів. В цей період скорочується число відвідувачів на 75%, з 200 000 до 50 000.

У 1937 році в Цюрс-ам-Арльберзі був побудований циркулюючий тарілковий підйомник, перший в Форарльберзі та Австрії. Сьогодні Форарльберг має близько 320 ліфтів.

Після другої світової війни залишилось меше половини гостьових ліжок. Проте завдяки «Плану Маршал» в період відбудови вдалося дуже швидко збільшити кількість ліжок з 8 144 до 22 847 [23, ст 3].

В 50-х роках надзвичайно позитивно розвивався туризм в регіоні, наслідком якого спостерігався «Туристичний Бум» в 60-70 роках.

У 80-х роках і надалі зберігся позитивний розвиток туристичної галузі, число гостьових ліжок зросло з 41 000 до 76 000.

З початком 1990-х років у туризмі Форарльбергу особливо велику увагу приділялось стабілізації розвитку, та покращенні його якості. З цього часу кількість ліжок і число різних підйомників практично не зростали, проте їх транспортна можливість завдяки заміні і модернізації збільшувалася.

В ХХІ столітті розвиток туризму досяг його вершини, будувались як нові готельні комплекси, так і відновлювались існуючі, ліфти, підйомники і фонікулери замінюються періодично новими, більшими та економічнішими. В цей період проходить сполучення (об'єднання сусідніх курортів), таким чином турист може насолоджуватись сотнями кілометрів снігових трас, не покидаючи їх. Здавалось, що росту туризму в регіоні немає перешкод і меж, реалізовувались нові проекти по об'єднанню курортів. Останнім стало об'єднання двох великих курортів: Меллау і Дамюльс, планування якого проходило близько 30 років.

І тільки з вірусом Корона (Covid 19) розвиток туризму і всі його рекорди призупинились. З допомогою держави, та з провадженням різних заходів безпеки та боротьби проти хвороби, туризм в регіоні і надалі працює, хоча показники прибутків і відвідувачів набагато нижчі. Проте «Організація Туризму» регіону дивиться оптимістично в майбутнє і приймає все необхідне

для подолання, як пандемії, так і кризи в туризмі в цілому.

1.4 Найбільші міста, села і лижні курорти регіону

Для ефективного використання туристичного потенціалу, та визначення перспектив розвитку туризму в Форарльберзі необхідно оцінити відповідність матеріально-технічної бази туризму, згідно розмірам туристичних ресурсів, а також попиту на цей туристичний продукт. Дуже важливо уникати переоцінки туристичних ресурсів. Так, пам'ятки архітектури мають також певний інтерес у даному регіоні, але на міжнародному рівні, порівняно з величністю інших пам'яток архітектури, для прикладу у Відні, Граці, Зальцбурзі чи Клагенфурті вони не залучають таку велику кількість іноземних туристів. Тому значні інвестиції у створення матеріальної бази туризму в цьому регіоні зосередились в гірськолижньому туризмі. Також необхідно враховувати попит, спричинений туристичною модою, наприклад: піші прогулянки, катання на конях, або бігових лижах. Також наявність найновішого устаткування в гірськолижньому туризмі, та багато інших факторів позитивно вплинули на розвиток туризму в регіоні Форарльберг.

Для прикладу, найпрестижніші лижі і устаткування для гірськолижнього спорту випускає фірма Геат (Head), яка знаходиться у Форарльберзі, а саме в селі Вольфурт, близько 10 км від Брегенца.

Туристична галузь в регіоні Форарльбер розвинута надзвичайно добре, близько 40% загального валового продукту області досягається за рахунок туризму.

Тож слід сказати, що майже у всіх 96 населених пунктах області туризм є високо розвинутим. Якщо писати про міста, то їх можна поставити в такому рейтинг-порядку (згідно розвитку туризму):

1. Місто Брегенц;
2. Фельдкірх;
3. Блюденц;
4. Дорнбірн;

5. Гогенемс.

У місті Брегенц є присутні всі види туризму, навіть гірськолижній, завдяки горі Пфендер, але основну роль відіграє тут пізнавальний і культурний туризм.

Завдяки всесвітньо відомій опері, або фестивалю на озері (Festspiele am See in Bregenz), яка проходить з 19.07 по 21.08 щорічно, тисячі туристів зі всього світу приїжджають не тільки до міста, а в регіон в цілому. Так, в 2022 році Фестиваль відвідали близько 220 тис. відвідувачів, а розпродаж квитків був здійснений на 100 відсотків. Відвідувачі опери дуже позитивно впливають на розвиток міста і регіону в цілому. Також у місті знаходиться найбільше казино «Брегенц», яке протягом цілого року є дуже популярним. Зіркові готелі, пенсіони, туристичні будинки і квартири, а також вишукані ресторани, салони, яхтклуби, кафе та магазини процвітають у місті і його околицях. Місто Брегенц називають «Раєм культурного життя». Слід зауважити також наявну архітектурну спадщину міста, фортеця старого старого міста, церкви і каплиці, мануфактури та будівлі різних епох людства, є прикладом цьому.

Так само і в інших названих містах добре розвинутий туризм з своєрідним акцентом на той чи інший його вид.

Надзвичайною особливістю регіону є високий розвиток туризму і рівня життя в цілому не тільки у місті, чи курортному регіоні, а й в «простому селі чи навіть хуторку». Саме цей розвиток, на мою думку, є найосновніший.

В даному розвитку рівень Форарльбергу є найвищим по країні.

Необхідністю є хоча б перелічити деякі з таких простих сіл: Беццау, Шварценберг, Андельсбух, Варт, Шопернау, Ау, Крумбах, Зульцберг та інші.

Основним видом туризму регіону є гірськолижній, особливістю якого є те, що не тільки окремі села добре розвинуті, а й об'єднані гірськолижні курорти, які відомі в цілому світі. З-поміж них найбільші:

1. Лех-Цюрс: кількість ліфтів 88, довжина трас 302 км, кількість трас 200.

1. Варт-Шрьокен: кількість ліфтів різного виду (найсучасніші) 88,

довжина трас 305 км, кількість трас 200.

2. Сільвретта-Монтафон: кількість ліфтів 35, довжина трас 140 км, кількість трас 80.

3. Оберсдорф-Кляйнвальзерталь: кількість ліфтів 48, довжина трас 130 км, кількість трас 79.

4. Дамюльс-Меллау: кількість ліфтів 25, довжина трас 84 км, кількість трас 53.

5. Вальмендінгергорн-Гойберг: кількість ліфтів 20, довжина трас 67 км, кількість трас 42.

6. Бранднерталь: кількість ліфтів 15, довжина трас 65 км, кількість трас 31.

7. Голм: кількість ліфтів 9, довжина трас 44 км, кількість трас 17.

Всього Форарльберг налічує 42 гірськолижних курортів [24, ст. 91].

Кількість туристів у Форарльберзі за жовтень 2021 перевищила 450 тис. осіб [25, ст. 56]. Отже, необхідно підкреслити особливо високий рівень розвитку туризму та інших галузей регіону, та працьовитість і наполегливість місцевого населення.

1.5. Туристична політика та державне управління туризмом у Австрії

Туристичною політикою називають цілеспрямовану систему державних, громадських та приватних структур, спрямовану на розробку та реалізацію методів, інструментів та механізмів впливу законодавчого, економічного, соціального та іншого характеру для підтримання ефективного та регулярного розвитку туристичного комплексу, задоволення інтересу та зовнішнього попиту на туристичні послуги й товари в умовах раціонального використання наявного туристичного потенціалу.

Національна туристична політика - це сукупність державних заходів та дій, що визначають створення рамкових умов для розвитку туристичної галузі, сталого використання туристичних ресурсів, підвищення ефективності

досліджуваної галузі. Розробка принципів, створення рамкових умов та визначення стратегічних орієнтирів для розвитку туристичного сектору повинні бути покладені в основу національної туристичної політики.

Національна туристична політика втілена в концепції та цільові програми розвитку туризму і визначає умови їх реалізації. Це повинно створити основу для реалізації регіональних туристичних шляхів розвитку та регіональної політики в галузі туризму.

Національну політику в галузі туризму Австрії формує Федеральне міністерство сталого розвитку та туризму. А в його структурі - Парламенський комітет з туризму та Уряди 9 федеральних земель Австрії.

Нова урядова програма зосереджена на поліпшенні рамкових умов та бізнес-середовища, а також на позиціонуванні Австрії як конкурентного туристичного напрямку. Державна туристична політика спрямована на зменшення фінансового та адміністративного тиску на малі та середніх підприємства туристичного сектору, популяризацію заходів щодо підготовки кваліфікованих робітників, на розробку та реалізацію спільної національної стратегії розвитку туризму. До цього стратегічного підходу також належать інші важливі питання: зміцнення національного бренду, інтернаціоналізація ринків, інновації, фінансування бізнесу, тощо. Продовжує активізовуватися співпраця між національним та регіональним рівнями, зокрема з питань сприяння туризму на міжнародних ринках.

Національною організацією туристичного маркетингу в Австрії є Австрійська національна туристична рада (далі АНТО), яка у співпраці з австрійськими партнерами в туристичній галузі відповідає за підтримку та підвищення конкурентоспроможності Австрії як туристичної країни. АНТО робить посильний внесок у збільшення частки Австрії на міжнародному туристичному ринку. Починаючи з 1955 р. основною метою організації було створення іміджу Австрії як країни з необмеженими туристичними можливостями.

Пріоритетними завданнями АНТО є:

- просування бренду «Відпустка в Австрії»: бренд відрізняє Австрію від інших туристичних дестинацій та додає емоційного забарвлення перебуванню в Австрії;

- враховувати найперспективніші міжнародні ринки австрійського туризму, з використанням інноваційних та сучасних маркетингових інструментів;

- партнерство з австрійськими туристичними компаніями.

Зазвичай вся діяльність організації фінансується з бюджету АНТО. Водночас пропоновані послуги та пропозиції також надаються всім учасникам туристичної індустрії. На маркетингових заходах із залученням туристичних партнерів АНТО бере на себе основне фінансування, яке за потреби фінансується з внесків партнерів-учасників. Щороку АНТО організовує понад 1500 маркетингових заходів по всьому світу, їх діапазон варіюється від видання тематичних брошур, організації виставок, комерційних майданчиків, класичної реклами Австрії як туристичної країни у ЗМІ, до співпраці з місцевими туроператорами та турагенціями, організації тренінгів для представників туристичного та виставкового бізнесу. Також АНТО здійснює інформаційну підтримку туристів за допомогою Інтернет-порталу www.austria.info та інформаційного сервісного центру АНТО. Це найбільша австрійська туристична інтернет-платформа, що представляє інформацію про подорожі та пропозиції з усієї Австрії, орієнтована на потенційних клієнтів у країні (20 мовами). Значну фінансову підтримку туристичної галузі країни дає Австрійський банк розвитку туризму, заснований ще в 1947 році.

Австрійський банк розвитку туризму гарантує фінансування державних та приватних проєктів у галузі туризму. Мета фінансової установи - фінансування важливих проєктів з урахуванням структури та особливостей розвитку туристичної галузі в межах окремої області, тим самим створюючи індивідуальні пакети підтримки важливих ініціатив і пропозиції того чи іншого регіону Австрії. Безпосередня співпраця між відповідними державними органами та Австрійським банком розвитку туризму сприяє

ефективному засвоєнню державних коштів, що виділяються на розвиток туристичної галузі в конкретних регіонах, поліпшує доступ приватних туристичних підприємств до джерел фінансування власних проєктів. АНТО фінансується Міністерством сталого розвитку та туризму (75%) та Австрійською федеральною економічною палатою (25%). Основні обов'язки АНТО - дослідження ринку, маркетинг, управління брендами, туризм та інформація.

У 2016 році Національна адміністрація туризму виділила близько 52 мільйонів євро, у тому числі 22,2 мільйона євро на фінансову підтримку малого та середнього туристичного бізнесу та керівництво Австрійського банку розвитку туризму. 24,1 млн. євро було виділено на річний бюджет АНТО, а 5,5 млн. євро надано Міністерством сталого розвитку та туризму у формі індивідуальних грантів для співфінансування туристичних проєктів та контрактів на послуги. Також 77,8 млн. євро з європейської програми оздоровлення було виділено на позики малим та середнім підприємствам у туристичному секторі. Окрім того, дев'ять регіонів країни мають власні бюджети на туризм для підтримки своїх власних програм розвитку туризму.

Основними перспективами австрійської туристичної політики є:

- необхідність урізноманітнення основних ринків збуту;
- заохочення інвестицій та інновацій;
- координування маркетингових зусиль;
- вирішення проблеми зайнятості на ринку праці;
- покращення доступності;
- вивчення та вирішення проблеми туристичної мобільності та

посилення співпраці агентств з питань туризму, транспорту та навколишнього середовища.

Австрія надає великого значення популяризації туризму. Вживається ряд заходів для цільової та ефективною підтримки інноваційних компаній. Не випадково Австрія є однією з найбільш розвинених туристичних країн у світі. У країні створені сприятливі умови для розвитку різних видів туризму,

приділяється значна увага розвитку туристичної інфраструктури та підготовці висококваліфікованих фахівців з туристичних послуг. Туризм є важливим джерелом доходу для економіки країни, тому Австрія характеризується високими доходами від туристичної галузі.

Розвиток туризму в Австрії відзначається також зростанням динаміки туристичних потоків, найвищими в Європі показниками туристичного доходу на душу населення, високими показниками розвитку інфраструктури туристичних послуг. Переважаюча частина туристичного потоку припадає на землі Тіроль, Зальцбург та Відень. Стратегічними цілями розвитку туризму в Австрії нині ж є розвиток туристичних інновацій, маркетингу, зміцнення позицій країни на міжнародному туристичному ринку.

Подальші перспективні дослідження пов'язані з детальнішим аналізом регіональних показників розвитку туристичного сектору в Австрії та її провінції Форарльберг, пріоритетами туристичної політики, з аналізом особливостей управління туризмом в окремому регіоні.

РОЗДІЛ 2. ВИДИ ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ ФОРАРЛЬБЕРГ

2.1. Пізнавальний туризм

Культурна та історична спадщина надзвичайно впливає на імідж туристичного регіону. З однієї сторони, вона надає можливість розвитку пізнавального туризму зокрема, а також служить важливим доповненням програми відпочинку для туристів, які відвідують даний регіон з іншою метою. Театри, опери, музеї, географічне розташування, природні особливості та клімат є основною в розвитку пізнавального туризму [20, ст. 211].

Ще одним фактором розвитку пізнавального туризму є відкриття кордонів. Доступ до ринків, ефективне митне адміністрування та процедури імпорту-експорту, адміністративна прозорість, розвинена інфраструктура цивільної авіації та наземного транспорту, наявність та якість транспортних послуг, інформаційна інфраструктура та комунікації, політичний та юридичний супровід руху, рівень захисту та безпеки характеризують високий рівень відкритості країни до міжнародної торгівлі та розвитку пізнавального туризму.

Брегенська опера на озері є основним фестивалем даного регіону. Опера є надзвичайно важливим фактором, який насамперед позитивно впливає на формування іміджу регіону, та відвідування його багатою публікою. Це відображається на кількості відпочиваючих в 4 та 5 зіркових готелях, відвідування вишуканої гастрономії, закладів культури, торгівлі та інше. Брегенська опера має також важливе економічне значення для регіону.

Виходячи з даних місцевих досліджень за 2013 рік Інституту Наукових Досліджень (ІНД), стає очевидним, що опера є гарантом 1 150 робочих місць. Під час 4 тижнів, коли проводиться фестиваль (липень-серпень місяці) його відвідують понад 220 000 відвідувачів, 80 % з яких проводять в регіоні від 3 до 10 днів.

В середньому туристи такого рівня витрачають понад 200 Євро на добу. Таким чином, тільки у місті Брегенц здійснюється грошовий оборот в розмірі 75-85 мільйонів євро, до 20% з яких у вигляді податків надходять в міську та

державну казну [16, ст.9].

До культурної програми входять ще багато інших заходів, таких як «Кабарет-Фестиваль», дні присвячені Францу Шуберту, «Ігри Культури» в місті Дорнбірн, «Дні Класики» в смт. Гард, «Музичний Басейн» в місті Фельдкірх, та інші. Такого роду свята є дуже важливі для малого і середнього фольклору, театру та розвитку інших видів творчих мистецтв.

Так тільки Шубертіаду відвідують близько 50 000 відвідувачів, в межах 60-70 концертів. Важливим також є відкриття в селі Шварценберг музею Францу Шуберту, та Ангеліці Кауфманн [14, ст.122].

Якщо розглянути музеї, то їх в регіоні також є багато. Найбільшими є «Ролс Ройс Музей», та «Інатура» в місті Дорнбірн, музей гірськолижного спорту у курорті Дамюльс, та музей історичних цінностей «КУБ» у Брегенці, який був заснованим у 1851 році. Ролс Ройс музей є найбільшим в Австрії за своїм стилем, тут крім надзвичайно великої збірки престижних автомобілів є розроблена надзвичайно хороша інфраструктура для презентацій, семінарів, концертів та різного виду виставок (картин, скульптур, марок, тощо), також є вишукана гастрономія та готель.

Велика кількість музеїв, театрів, замків, церков та костелів надають змогу знайомитись з різними історичними подіями регіону. Більшість з цих споруд використовуються не тільки для показу туристам, а й діють інфраструктурою для місцевого населення. В таких приміщеннях розміщені бібліотеки, гімназії, лекційні і виставкові зали. Робиться багато, щоб туристи мали можливість краще взаємодіяти з місцевим населенням [16, ст.43].

Розглянувши економічні, соціальні, та екологічні особливості, можна зробити висновок, що пізнавальний туризм - це складне, багатогранне і комплексне явище, яке має велике значення для регіону, країни та різних народів, які тут проживають. Туризм по праву вважається важливою економічною ланкою, оскільки він сприяє виробництву та продажу широкого спектру послуг, створенню робочих місць, отриманню доходів, та покращенню культурного розвитку.

2.2 Рекреаційний туризм

Рекреаційний туризм - це процес відновлення духовних, фізичних, моральних сил людини. Рекреація від латинського «recreation», що означає відновлення. Головну роль в рекреаційному туризмі посідає лікувальний (курортно-лікувальний або лікувально-оздоровчий) туризм, він є традиційним видом, що розвивається в районах зі сприятливим кліматом і з наявністю лікувальних ресурсів або в місцях, де розроблені технології лікування тих чи інших захворювань [20, ст.44].

У Форарльберзі є присутніми різні види рекреаційної діяльності (наприклад: спа-процедури, плавання та відпочинок на пляжі, мінеральні води та грязьові торфи, мінеральні та рослинні лазні, сонячні та повітряні процедури, та інші).

Серед найбільших рекреаційних курортів є Бад Ройте в селі Ройте, Вельдерін в Меллау, Гамз в селі Беццау та Кайзерштранд в Лоххау, Рікардшвенде в місті Дорнбірн, Віталь Центр Фельбермаєр в гірськолижному курорті Гашурн, та багато інших.

Якщо коротко описати рекреаційний комплекс «Бад Ройте», то необхідно сказати, що він є найбільшим в регіоні. Понад 250 років комплекс перебуває у приватній власності сім'ї Фрік. Комплекс розташований на заповідній території, багатій на торф, саме який і є чорним золотом для даного закладу. Даний заклад вміщує понад 400 людей, працює круглорічно і без вихідних, з середньою річною завантаженістю понад 90 відсотків.

В даному комплексі можна відпочити (як самостійно складаючи програму, так і брати участь у заходах, які організуються), провести реабілітаційний чи лікувальний відпочинок. Даний комплекс має 2 великі внутрішні басейни і один - зовнішній, вода яких є термальною з температурою в межах 28 ° C до 34 ° C .

Лікування та оздоровлення здійснюється при застосуванні саун, соляріїв, інгаляційних кімнат, торфу, сухих гірських трав, різних рослинних кремів і настоек. Надаються також різного виду масажні і оздоровлюючі

процедури, які виконуються професійним персоналом під керівництвом ортопедів, психологів та лікарів загальної медицини [додатки 2.2.1-3].

В 2016 році в курорті Меллау відкрився новий спа-комплекс «Вельдерін». Цей альпійський спортивно-оздоровлюючий комплекс має в собі різні сауни та басейни, готель 4 *s суперіор (120 номерів, бар, ресторан та конференц-зал на 100 осіб). Сучасний гірськолижний підйомник, який працює круглорічно, також розташований на його території. Таких комплексів у регіоні є багато, і вони відіграють важливу роль в рекреаційному туризмі.

Отже, регіон Форарльберг має надзвичайно добре розвинутий рекреаційний туризм, як підсумок якого є те, що австрійці мають найвищий вік життя в Європі і один з найвищих у світі. Так, в середньому життєвий вік для чоловіків становить 79 років, а для жінок - 84 роки.

У рекреаційному туризмі Форарльберга широко використовується ландшафтотерапія - метод курортного лікування, в якому використовується цілющий вплив на організм перебування людини в гарній і тихій місцевості. Це сприяє нормалізації функції нервової системи, відновлення життєрадісного настрою, покращення сну і апетиту. Під сприятливим впливом навколишньої природи, в результаті процесу спілкування і безпосереднього контакту з природними благами відбувається оздоровлення в самому людському організмі, відновлюється його емоційно-психологічний стан.

2.3. Екологічний туризм

Екологічний туризм - тип туризму, що полягає у подорожах до природних недоторканих людиною та природно-охоронних територій. Екотуризм сприяє освіті туристів і дає змогу збирати гроші на заходи збереження природи регіону. Розвиток екотуризму часто розглядають, як важливий засіб збереження довкілля для майбутніх поколінь. Екотуризм найбільш приваблює тих туристів, яких турбують проблеми екології.

Численні опитування туристів свідчать, що серед провідних мотивів туристичних подорожей на перший план все більше виступає прагнення

людей до спілкування з природою. Саме звідси і походять близькі за змістом поняття, як «м'який туризм», та «зелений туризм».

Екологічний туризм з його величезними рекреаційними та пізнавальними можливостями покликаний сформувати суспільну свідомість щодо охорони та раціонального використання природних багатств. Він обов'язково має містити в собі елементи усвідомленого позитивного ставлення до довкілля [26, ст.2].

Принципи екотуризму:

1. Пам'ятати про вразливість довкілля.
2. Залишати тільки сліди, забирати з собою тільки фотографії.
3. Пізнавати світ, у який потрапив: культуру народів, географію.
4. Пізнавати місцевих мешканців.
5. Не купувати вироби, що піддають небезпеці довкілля.
6. Завжди ходити тільки протоптаними стежками.
7. Підтримувати програми захисту довкілля.
8. Де можливо, використовувати методи зберігання довкілля.
9. Підтримувати організації, які сприяють захисту природи.
10. Подорожувати з фірмами, що підтримують принципи екотуризму

[2, ст.43].

Маленький, але дуже насичений! Це мабуть цілком вірно з точки зору найзахіднішої федеральної землі Австрії, Форарльбегра. Чудові природні краєвиди і культурне розмаїття гарантують захоплюючу і різноманітну програму подорожей. Форальберг ідеально підходить для проведення екотуризму.

Місто Брегенц називають столицею туризму Форальберга. Тут можна поєднати практично всі види туризму: міський відпочинок, вид на озеро та його заповідну набережну, багате культурне надбання та гора Пфедер з рослинним та тваринним заповідником. В основний сезон з 1 квітня по 31 жовтня панорамний фонікулер перевозить туристів щодня з 8.00-19.00 год. на вершину Пфедер, найвищу гору міста Брегенц. Опинившись на вершині,

можна очікувати захоплюючий панорамний вид на Боденське озеро і різні альпійські вершини. Також можна зробити прогулянку у захоплюючому альпійському парку дикої природи, де можна побачити велику кількість представників тваринного та рослинного світу даного регіону. Для дітей є великий майданчик з великим банджі-трамполіном, гойдалками та гірками ковзаня.

Форарльберг надзвичайно добре підходить до виконання різного виду прогулянок. Різні пішохідні та велосипедні доріжки ведуть над гірськими луками, де відкриваються неймовірні пейзажі. «Немає поганої погоди, тільки поганий одяг!» так говорять у Форарльберзі. Кожен турист має змогу відвідати для себе свої улюблені місця в регіоні. Любов до природи є спільною для багатьох, як місцевих, так і туристів. Крім того, існує широка допоміжна програма - різні подорожі з гідом. Особливими є такі маршрути, як: Сирна дорога Брегенцервальд (подорож альпійськими селами, де виробляють різні види сиру, Вельдербенле (подорож найстарішою залізницею), подорожі по різних печерах та ущелинах.

Ущелина Раппенлох є однією з найбільших ущелин Центральної Європи, знаходиться недалеко від міста Дорнбірн і дивує надзвичайним природнім видовищем. Ця подорож веде гірськими доріжками, дерев'яними натяжними мостами упродовж багатьох водоспадів.

Слід сказати, що всі гірськолижні курорти є добре придатні до проведення екотуризму. Люди похилого віку, або ті, хто не бажає кататися на лижах, можуть повноцінно відпочивати, вибравши для себе необхідний вид відпочинку.

Люнерське озеро «Бірюзова-блакитна-перлина Альп» є одна з найбільших водойм у Форарльберзі, розташоване на висоті 1 970 метрів над рівнем моря і захоплює мальовничим виглядом. Озеро розташоване в Брандерталі, яке відноситься до районного центру Блюденц. Воно є дуже популярним туристичним маршрутом для багатьох сімейних турів. Саме впродовж озера веде пішохідна доріжка до найвищої гори в групі Ретікон- гори

Шезаплана. Крім походів, риболовля є родзинкою відпочинку.

Влітку тут можна покататись на катамарані, човні чи просто поплавати у холодній гірській воді. Взимку дозволяється ходити тільки по відзначених маршрутах, щоб не піддаватися загрозі лавинам. Висота снігу в окремих місцях може перевищувати 10 метрів.

2.4. Гастрономічний туризм

Гастрономічний туризм - різновид туризму, взаємопов'язаний з метою ознайомлення з національними стравами, продуктами та напоями.

Під час таких подорожей турист відвідує ресторани з національною кухнею, бере участь в гастрономічних заходах і приготуванні місцевих страв, знайомиться з історією та рецептурою їжі та напоїв, дегустує напої й подорожує по місцях вирощування, збору й виробництва продуктів, які його цікавлять.

Для зацікавлених туристів будь-яка подорож - це нові враження. В першу чергу гастрономічний туризм - то незвичайні відчуття й поповнення колекції рецептів.

Особливості гастрономічного туризму регіону Форарльберг:

- Гастрономія - це можливість оживити і урізноманітнити туризм, це надійний спосіб привернути туристів до знайомих місцевостей.

Гастрономія є важливою для всіх видів туризму регіону, адже голодний туризм не буде задоволеним. Тому відмінному харчуванню приділяється велика увага.

- Гастрономічний відпочинок виключає поняття сезонності (подорожі здійснюються цілий рік). Влітку навколо Брегенського озера особливо добре розвинутий гастрономічний туризм. Для прикладу Гастхаус «Вірт ам Зи» сервує до 3 тисяч різноманітних страв кожного дня.

- Протягом подорожі турист знайомиться з сім'ями, які століттями працюють на вирощуванні виноградників, займаються сироварінням, виробляють шинку чи вирощують рибу.

Так, для прикладу в селі Хіттгау у сім'ї Мецлер можна провести групову екскурсію по виробництву коров'ячого і козячого сиру, з можливістю їх скуштувати.

- У гастрономічному відпочинку туристи відвідують виноробні, пивоварні, невеликі ферми й виробництва, дегустують відомі (і не дуже) національні продукти, а також вина та інші традиційні напої.

Відвідують місцеві ринки, беруть участь у кулінарних семінарах, відвідують гастрономічні фестивалі та кулінарні шоу.

Одним з найвідоміших є ринок у селі Волфурт, який проходить кожної п'ятниці, тут можна скуштувати багато національних страв.

Такі ринки проводяться майже в кожному селі та місті.

- Тривалість гастрономічного відпочинку - від тижневих вихідних (вікенду) до повноцінних двох тижнів. Тому гастрономічний туризм дуже важливий для багатьох гілок економіки, таких як готельний бізнес, ігровий, торгівля, культура та інші.

- Вартість цін на гастрономічні тури чи подорожі є різною і залежить від вибору програми, регіону і класу готелю.

За рахунок гастрономічного туризму регіон відвідують люди різного суспільного класу, інтересу та віку. Це робить туризм загальнозрівноваженим і стійким.

Окрім катання на лижах та прогулянок, до найпопулярніших видів діяльності відносяться: екскурсії та дегустація кулінарних шедеврів. В гастрономії можна насолодитися різноманітними делікатесами, як національної, так інтернаціональної кухні. Для багатьох австрійців обід, а не вечеря, вважається основною їжею дня. У більшості місць пропонується повне меню, окреме меню на обід, щоденне меню, а також спеціальні пропозиції на обід з двох до трьох страв, які часто просто пишуть крейдою на спеціальній дошці ззовні. Для місцевого населення вечірній відпочинок традиційно зосереджується на кафе, гастхаузи та бари з давньою традицією. Тут можна випити кави, почитати пресу, поговорити, перекусити і просто відпочити в

приємній та спокійній атмосфері. Заклади, де пиріжки та печиво подають до кави, часто називають кафе-кондиторай. Багато барів та нічних клубів працюють ввечері, часто з живою музикою або ді-джеями. Винні погреби, що рясніють у передмістях та селах, також дуже популярні. В даний час більшість винних погребів пропонують молоде вино (як правило, біле), простий фуршет із традиційними інтер'єрами та музикою, їх називають «Гойріге», цьогорічні. У гастгаузах атмосфера загалом досить невимушена, тут пропонують традиційну кухню - гуляш, шніцель всіх видів (найпопулярнішим є Віденський шніцель), смажене м'ясо, варену та жарену картоплю, рибу та овочі, супи, салати, різні сорти місцевих сирів та копчених виробів. У містах працюють Вурстштенде ("Ковбасний Кіоск") вони є дуже поширені, пропонуючи багато видів ковбас з булочкою (семель) або багетом, салат, квашену капусту або картоплю на тарілці. Всюди можна побачити піцерії та ресторани різних країн: китайські, мексиканські, індійські та інші. Більшість з яких мало чим відрізняються від подібних ресторанів швидкого харчування у всіх європейських країнах. Можна придбати дешеvu закуску в звичайному кафе (Кондиторай), багато з них мають спеціальне меню для обіду. Також можна скористатися ресторанами самообслуговування, які можна знайти у більшості міст, там пропонують звичайний, смачний фаст-фуд (для прикладу Мак Дональдз). Ресторани регіону пропонуються, як регіональні страви, так і страви з цілого світу. У Форарльберзі надзвичайно добре розвинута, як проста, так і зіркова гастрономія. Зіркова гастрономія розміщена в основному в гірськолижних курортах та містах регіону. Всі вони відрізняються в зірках «Мішелін», до 3 зірок, та наданням певних кількості балів (для прикладу від 12 до 20) [14, ст. 85]. Харчування в таких закладах є дуже дорогим, проте воно користується надзвичайним попитом, адже це вже не просто смачна їжа, а і витвір мистецтва кулінарії, ну і багато шоу.

Крім того, всі успішні готелі регіону намагаються здивувати своїх гостей надзвичайно смачною і різноманітною їжею, і це їм в більшості вдається.

Кухня була завжди невід'ємним елементом культури й способу життя

Форарльберга. Вживання їжі тут завжди супроводжується з насолодою, приділяється велика увага самому продукту, та майстерності його приготування. Місцеві фермери знаходяться постійно в контакті з кухарями, і враховують їхні потреби і пропозиції. Регіональні продукти є надзвичайно хорошої якості, вони є запорукою смачної та різноманітної їжі. Тісна співпраця між гастрономією і сільським господарством сприяє вирішенню основного завдання туризму - зробити клієнта щасливим.

Кухня втілює в себе традиційні цінності, пов'язані з різними тенденціями в туризмі: повага до культури й традицій, здоровий спосіб життя, справжність, стійкість і почуття насолоди.

Також гастрономія - це можливість оживити й урізноманітнити туризм, підвищити місцевий економічний розвиток та значно покращити імідж регіону, або курорту зокрема.

2.5 Гірськолижний туризм

Гірськолижний туризм - різновид спортивного туризму, що передбачає рух на лижних засобах пересування.

Гірські лижі стали ознакою престижу і навіть життєвого успіху. Серед газетних і журнальних заголовків, присвячених гірськолижному туризму, можна прочитати вислови такі, як: «Гірськолижна мода», «Гірськолижний бум» та навіть «Гірськолижна революція».

Гірськолижний туризм великою мірою відповідає сучасним соціально-економічним реаліям. Він є не лише престижним, а й дає змогу цікаво, винахідливо і корисно для здоров'я проводити вільний час. Крім того, віковий і соціальний діапазон цього виду активного відпочинку дуже широкий. Він є доступний малим дітям та пенсіонерам, студентам і олігархам, політикам і домогосподаркам.

Форарльберг відомий своїм розвинутим гірськолижним туризмом. Швидкий розвиток туризму, організація масового відпочинку лижників, забезпечення необхідного комфорту, призвели до створення цілої індустрії

зимових видів спорту, яка зайняла чільне місце в народному господарстві. Частка зимового туризму (грудень-лютий) становить 30% туристичних потоків. В регіоні довгий час робилась ставка на розвиток зимового туризму і досягла значних успіхів. Ви можете кататися на гірських лижах майже де завгодно, адже гірський ландшафт області створює найкращі умови для повноцінних зимових канікул на будь-який смак. Мережа гірськолижних курортів простягається через цілий Форарлберг і налічує понад 20 об'єднаних гірськолижних курортів. Майже всі гірськолижні курорти обладнані сніговими гарматами, тому катання на лижах гарантоване за будь-якої погоди. До найпопулярніших гірськолижних курортів у Альпах Форральбергу відносяться Лех-Цюрс, Варт-Шрьокен, Сільвретта-Монтафо, Дамюльс-Меллау, Оберсдовф-Клянвальзерталь та ін.

Курорт Лех-Цюрс 1500-3000 м.		
Довжина трас 305 км.	Кількість трас 200	Кількість підйомників 88

Таблиця 2.1 Показики гірськолижного курорту Лех-Цюрс

Лех-Цюрс є найпопулярніший і найкраще технічно облаштований гірськолижний курорт у Форральберзі. Загальна довжина трас досягає 305 км (в порівнянні Буковель на Україні досягає 20 км), кількість підйомників 88 (в порівнянні Буковель 10), перепад висоти перевищує 1500 метрів. Даний курорт має всі види підйомників, які на даний час існують, у підніжжях спусків

розміщені снігогенеруючі установки. Особливістю є те, що всі лижні траси пов'язані не тільки між собою, а й з іншими сусідніми курортами: Варт-Шрьокен, та Санкт Антон ам Альберг. Інфраструктура даного курорту феноменальна, даний курорт рахується другим за розмірами в Австрії, після курорту Кіцбюль в області Тіроль з легендарною трасою-спуском «Ді Штрайф».

На курортах Форарльбегу можна кататися на лижах по червень місяць, хоча снігу вистачало б і на довше, у межах захисту природи в червні сніг розсувають, для сприяння розвитку рослинного світу.

- Курорт Варт-Шрьокен є також дуже великим і за рахунок об'єднання з Лех-Цюрс може подавати такі ж технічні дані.
- Курорт Сільверетта-Монтфон налічує 80 трас довжиною 140 км, з кількістю ліфтів 35.
- Курорт Дамюльс-Меллау налічує 53 траси, довжиною 84 км і 25 ліфтів.
- Курорт Оберсдорф-Клянварльберталь має 70 трас довжиною 130 км і 48 ліфтів.
- Курорт Бранднерталь: кількість трас 31, довжина 65км, число ліфтів 15.
- Курорт Зонненкопф: кількість трас 22, довжина 31, число ліфтів 9.

Всі гірськолижні курорти Форарльберга мають добре розвинуте сервісне забезпечення: прокат гірського спорядження і сноубордів, готелі від 3 до 5 зірок, Шалети 5 і 6 зіркові, Готельно-рекреаційні комплекси, ресторани, колиби, дискотеки-апрескі, кінозали, зали катання на ковзанах тощо. Траси освітлюються, працюють відеокамери, є достатньо місць паркування машин [24, ст 63].

Місцеві жителі цих курортів займаються готельним бізнесом, веденням торгівлі і банківської справи, веденням сільського господарства та обслуговуванням гірськолижних підйомників, і водінням снігових машин. Гірськолижні курорти впродовж сезону працюють по системі об'єднані

сезонні, тижневі та денні квитки. Вартість денного квитка на гірськолижні підйомники коливається від 30 до 90 Євро, а сезонного - від 300 до 1200 Євро.

Важливою складовою сервісу є пункти прокату гірськолижнього спорядження, дорослі і дитячі лижні школи (дітей навчають їздити на гірських лижах починаючи з 2 років, деякі ще не вміють добре ходити), групи інструкторів із сноубордингу, бригади професійних рятувальників, забезпечених усім необхідним устаткуванням, аж до вертольотів.

Сніг зазвичай випадає в Альпах рано і в досить великій кількості. Так, для прикладу село Дамюльс носить звання найбільш засніженого курорту світу. Середня висота випадання снігу за сезон перевищує 12 метрів.

Підводячи підсумки підрозділу, слід зауважити, що гірськолижні курорти Форарльбергу є найкращими в Австрії і світі. Мільйони людей признаються їм в коханні і кожного року їдуть в ці гори, щоб саме відчути повітря і свист у вухах після спуску на лижах чи сноубрді. Задоволені туристи кажуть, що тут все продумано до дрібниць і додають, що ніде в світі не зустрінеш таких ідеальних трас. Форарльберг ласкаво запрошує бажаючих самим переконатись і насолодитись красою гірськолижнього туризму.

РОЗДІЛ 3 СТАТАСТИЧНІ ПОКАЗНИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ ФОРАРЛЬБЕРГ

3.1. Туризм в економіці Австрії за оцінкою статистичних показників

В 2018 році прямий внесок туризму у ВВП Австрії становив 24,9 млрд євро. Загальні витрати зовнішнього і внутрішнього туриста становили 42,4 млрд. Євро.

Загальна кількість туристів склала 44,85 млн. (+4,1%). З-поміж них кількість внутрішніх туристів становила 14,03 млн (+3%), а кількість міжнародних туристів становила 30,82 млн осіб (на 4,8 % більше, ніж у 2017 році) (Рис. 3.1.).

Загальна кількість ночівель туристів у Австрії становила 149,82 млн., що виявилось на 5,32 млн. або (+3,7%) відсотків більше у порівнянні з попереднім роком.

Близько 293 100 еквівалентів повної зайнятості припадає на галузь туризму, що становить 7,9% від загальної зайнятості в Австрії.

Рисунок 3.1. Динаміка туристичних прибуттів до Австрії.

В'їзні туристи

Найбільше туристів, які приїжджають до Австрії, це туристи з Німеччини (Рис. 3.2.). Значний відсоток зарубіжних туристів Австрії прибуває також з Нідерландів, Швейцарії, Ліхтенштейну та Італії (від одного до майже двох мільйонів осіб щорічно).

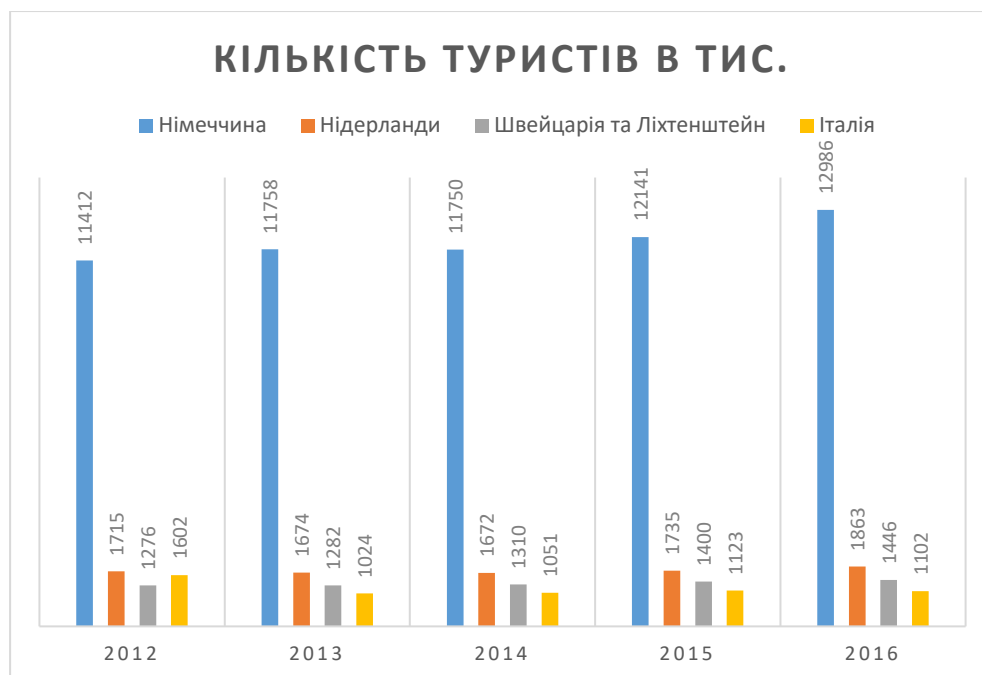

Рисунок 3.2 Розподіл в'їзних туристів за країнами світу.

Виїзні туристи

За показниками виїзних туристів також переважав напрямок Німеччини. Трохи менше туристів з Австрії виїжджали до Італії, ще менше – до Хорватії. У п'ятірку також стабільно входять Іспанія та Греція (Рис. 3.3.).

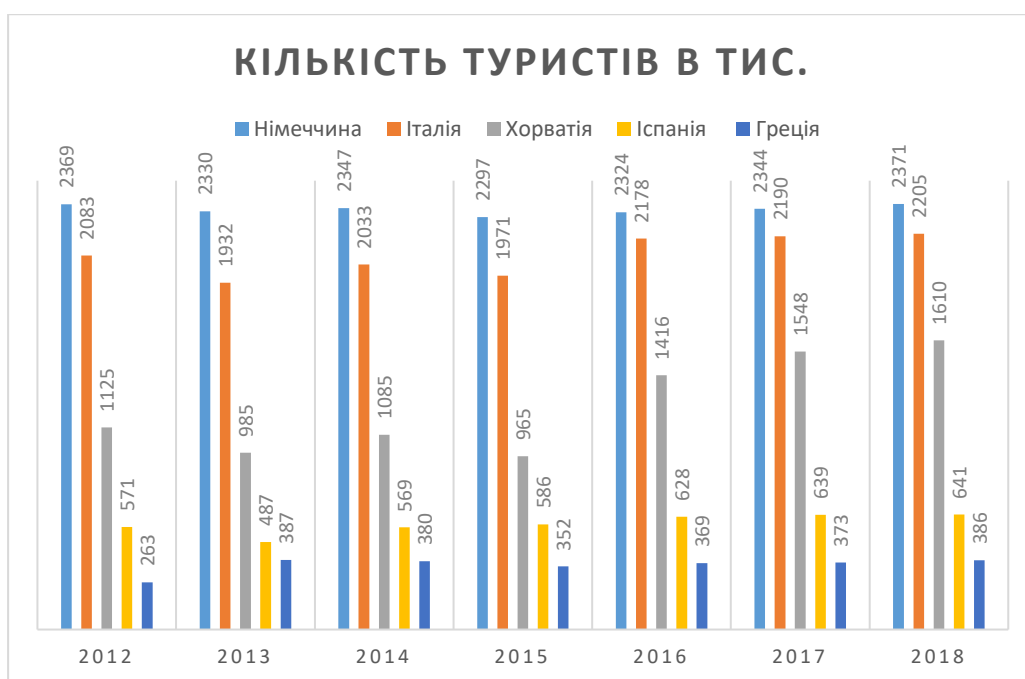

Рисунок 3.3. Розподіл виїзних туристів за країнами світу.

Туризм посідає важливу роль в економіці Австрії. У 2021 році прямий внесок туристичного сектору у ВВП країни досяг 26 288 мільярдів доларів (1, 3%) від загального ВВП. В туристичній галузі країни залучено близько 300 000 людей. У 2019 році в Австрії міжнародні доходи перевищили міжнародні витрати приблизно на 4,6%, що на 1,99% більше, ніж у 2018 році. Спостерігається також позитивна динаміка доходів від іноземного туризму.

3.2. Динаміка статистичних показників

Туризм є важливою галуззю економіки у Форарльберзі, а також важливим джерелом натхнення для інших сфер, таких як: торгівля, будівництво, сфера послуг та сільське господарство. Наші гості повинні продовжувати відчувати Форарльберг як еталон якості, справжньої гостинності, регіональної культури та задоволення. *Маркус Вальнер (Губернатор).*

Виходячи з наукових досліджень видно, що гість витрачає на готель та харчування тільки половину своїх коштів. На рис. 3.4. відображено структуру витрат туриста у процентному співвідношенні.

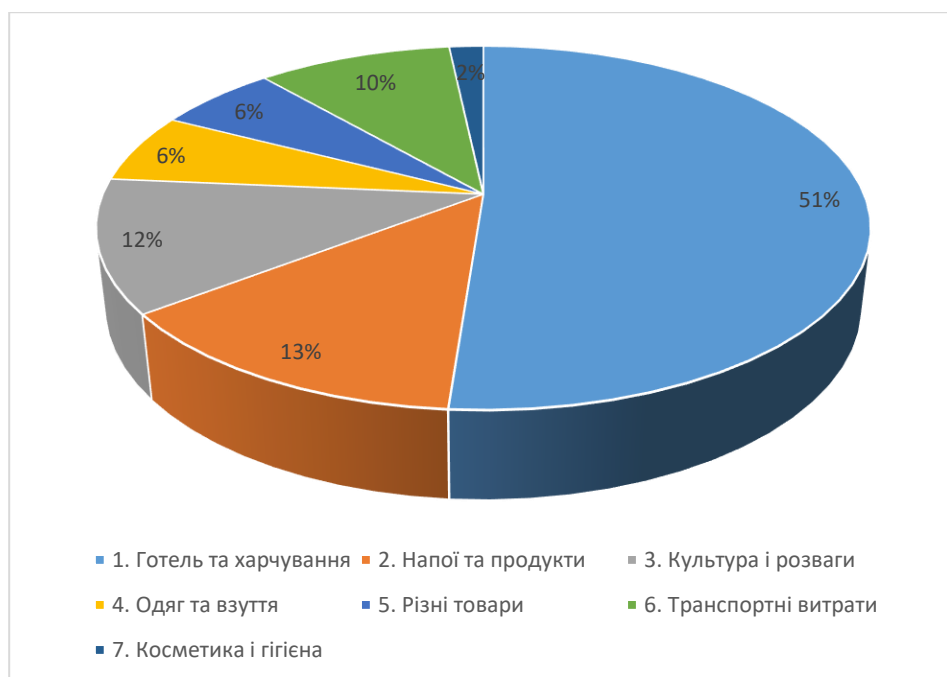

Рисунок 3.4. Витрати туриста у відсотковому співвідношенні

З Рис. 3.4. видно, наскільки розвиток туризму впливає на різні гілки господарювання в регіоні. Туризм є також одним з важливих платників податків, від яких залежить рівень соціального і культурного розвитку.

В туристичному році 2018/2019 Форарльберг відвідали 2,5 мільйони туристів, які в свою чергу зареєстрували 9,5 ночівель в регіоні.

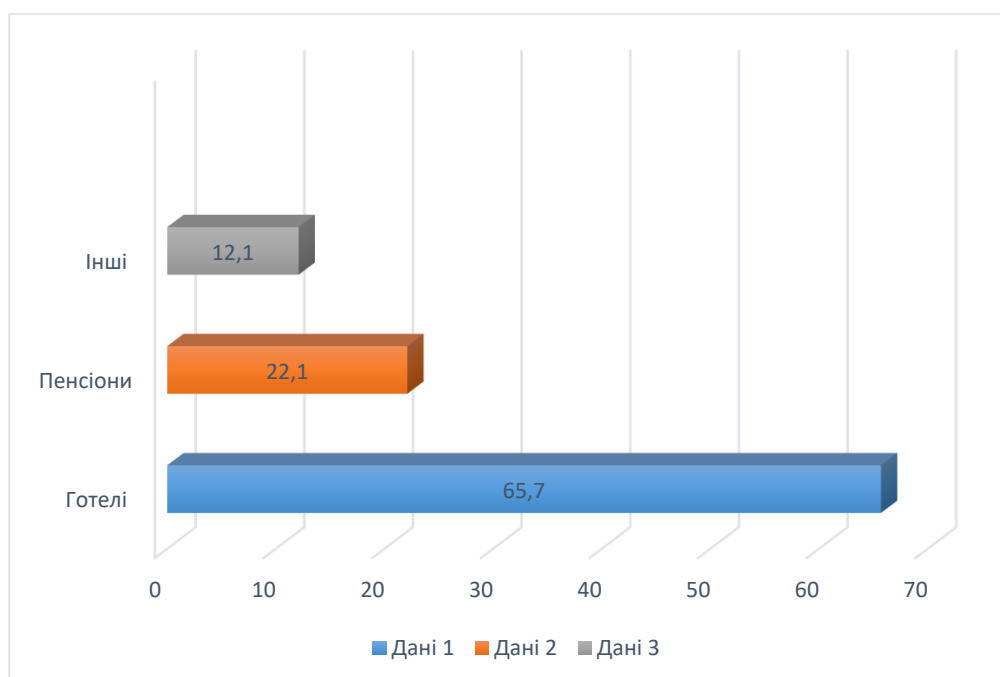

Рисунок 3.5. Заклади, в яких перебували туристи в 2018/2019

З Рис. 3.5. видно, що в основному туристи вибирають готелі для відпочинку, на другому місці ідуть пенсіони, на третьому місці-приватні квартири та кемпінги [24, ст.89].

Таблиця 3.1.

Країни туристів, які відвідали Форарльберг в 2018/2019

	Країни	Відвідування	Зміни в %	Ночування	Зміни в %
1.	Німеччина	1.373.325	+1,9	5.334.798	+0,7
2.	Швейцарія	316.152	-1,7	1.006.173	-1,7
3.	Австрія	396.834	-2,2	978.136	-1,5
4.	Голандія	135.701	+3,7	745.533	+3,2
5.	Франція	46.264	+3,0	176.952	+2,8
6.	Англія	33.621	-0,5	166.935	-2,7
7.	Белгія	30.721	+5,7	163.249	+6,2
8.	Італія	20.631	-7,7	48.581	-6,7
9.	Америка	13.666	+8,8	47.203	+4,9
10.	Швеція	10.821	-1,4	39.699	+1,0
11.	Люксембург	7.574	+1,9	38.461	+2,7
12.	Чехія	8.960	-2,1	32.598	+17,0
13.	Данія	9.155	+9,5	32.306	19,3
14.	Польща	6.913	-0,5	24.581	-1,3
15.	Інші	110.083	+7,5	379.134	+14,5
	Всього:	2.520.421	+1,0	9.214.339	+1,0

Аналізуючи Таблицю 3.1., стає очевидним, що близько 60 % всіх туристів, які відвідали Форарльберг у 2018, то є подорожуючі з Німеччини, друге місце припадає на Швейцарію, а на третьому - відпочиваючі з Австрії. Це говорить про те, що насамперед німецькомовне населення, надає перевагу

відпочинку у Форарльбергу. Проте і туристи з інших країн досить чисельно відвідують даний регіон. Маючи таку різноманітну, міжнародну, туристичну клієнтуру, регіон може сміло дивитись у майбутнє. Туризм - це надійність високого економічного розвитку на протязі цілого року.

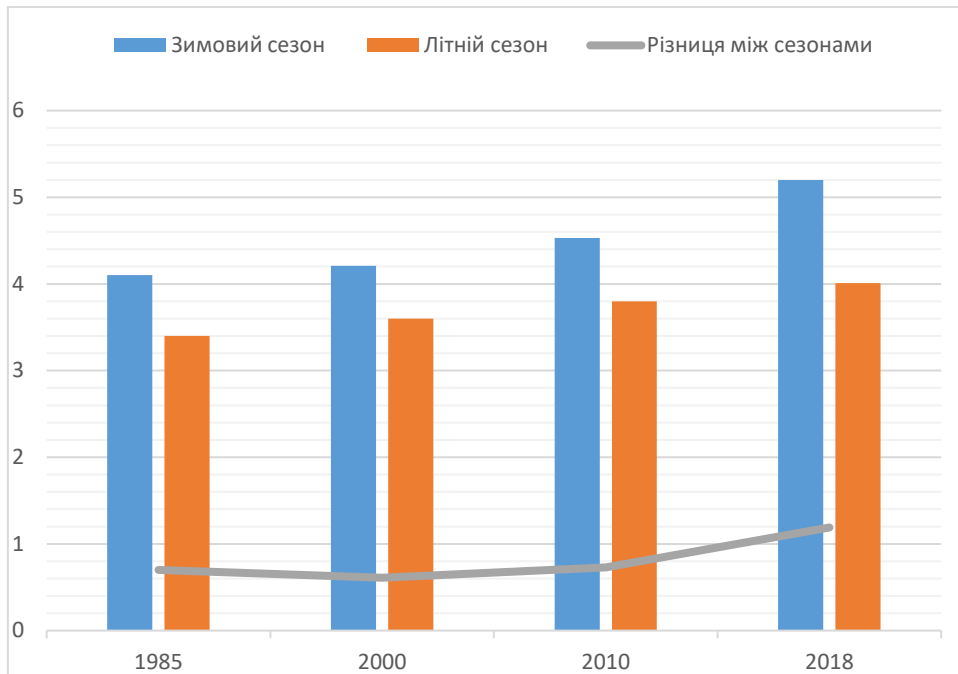

Рисунок 3.5. Співвідношення зимового і літнього сезонів у Форарльберзі, млн. осіб

З рис. 3.5. видно, що хоча зимовий сезон є сильнішим, відмічається врівноваженість туризму протягом цілого року, про це свідчить сіра лінія.

У 2018 туризм приніс загальний фінансовий прибуток на суму 3,22 млрд євро [25, ст.123]. І цей рік був по-справжньому знаковим та показовим у розвитку туризму регіону.

Форарльберг і надалі прагне до стабільного, якісного туризму, та різноманітної туристичної пропозиції. Важливим є тісна співпраця і розвиток: торгівлі, сільського господарства, ремесла, культури та банківської справи.

У 2021 організації туризму регіону вдалося виступити сильним посередником між гостем та туристичним підприємством завдяки якісній та актуальній інформації про стан пандемії Covid-19. Незважаючи на прийняті заходи безпеки «Зимовий кодекс туризму у регіоні» зиму 2021 довелося

розпочати з локдауну. На той час ніхто не підозрював, що Форарльберг стане першою федеральною землею, яка його припинить. Зменшення кількості захворювань сприяли поступовому відкриттю з 15 березня 2021 підприємств торгівлі, культури та туризму. На даному етапі за підтримки науковців та медиків вдалося отримати уявлення ведення господарювання в різних галузях, туризму зокрема. Надзвичайно гарна зима, дозволила бути «піонерами» ведення туризму. Слід згадати про «жорсткі» правила ведення господарювання, які діяли вже з Різдва. Дані правила були однакові для всіх федеральних земель, але не всі йшли на ризик відкриття при таких умовах. Було створено багато пунктів для безкоштовного тестування по всій країні, з допомогою онлайн реєстрації та онлайн ведення результатів тестування. Спочатку даний сервіс був створений для місцевого населення, пізніше ним дозволили користуватись і гостям. Згуртованість туристичної сім'ї Форарльберг та підтримка всього населення зробили модельний регіон Форарльберг успішним регіоном в боротьбі з пандемією, який створив основу для хорошого літнього сезону.

Як і минулого року, так і у 2021 році гості прибули переважно з Австрії та розширеного регіону Боденського озера (регіон трьох країн: Австрії, Німеччини та Швейцарії).

3.3. Перспективи розвитку туризму (планування туризму на 2030)

Основою програми для «Господар по Форарльберзькому» є туристична стратегія 2030, як загальний шлях до майбутнього туризму. Цю програму можуть використовувати туристичні підприємства, фірми і агентства, для успішного подальшого розвитку. Вона орієнтована на майбутнє і має на меті розвивати вже закріплені стовпи: **гостинності, регіональності, економічності.**

Мета 1:

- Підвищення іміджу туризму.
- Використання потенціалу ринку.

- Орієнтація на якість.

Мета 2:

- Оптимізація системи туризму.
- Розширення співпраці між різними галузями.
- Підвищення ефективності.

Мета 3:

- Втілення найкращих ідей.
- Переосмислення туризму.
- Створення стійкості.

Стратегічні напрямки діяльності.

Регіоналітет та кулінарія:

- Сприяти та оптимізувати регіональні цикли співпраці (сільське господарство, торгівля, біологічне вирощування, тощо).
- Цілеспрямовано просувати та реалізовувати ключові проекти регіональності (менша залежність від експорту та від чужої робочої сили).
- Систематично підтримувати розвиток якості в гастрономії (повернення до національних та регіональних страв та обрядів)

Екологія та мобільність.

- Бути і на далі зразковим регіоном для існуючого туризму (Енергетична автономія, мобільність, моніторинг/візуалізація проблем, підвищення теплової продуктивності в окремих компаніях, фінансування заходів будівництва з економією енергії, фінансування та кредитування готелів з майже нульовою втратою енергії).
- Реалізація концептів існуючої мобільності з особливим врахуванням туристичних вимог (транспортне сполучення, гірськолижні підйомники).

Структура та співробітництво.

- Створення охоронної та високоефективної туристичної галузі, яка закріпить і збереже Форарльберзьку туристичну культуру і зробить її ще більш конкурентостійкою.

- Систематична координація і сприяння в стратегічній співпраці з відповідними партнерами у сільському господарстві, культурі, ремеслах, торгівлі, промисловості, тощо.

- Розвиток туристичних інновацій за рахунок компетентності.

Освіта та збереження кадрів.

- Покращити туристичне навчання та підвищення кваліфікації.
  - Підтримка та стимулювання власників, підприємців та менеджерів туризму.

- Покращення свідомості туриста і залишатись з ним в тісному зв'язку, щоб знати і вивчати його пріоритети.

Туристична політика та пропаганда

- Створення оптимальних умов для перспективного туризму.
  - Вирішення проблем туристичних компаній та підприємств, на основі конкретних рішень, які б найефективніше та швидше могли б бути затверджені.

- Забезпечення наявності фінансової підтримки та гарантій стабільності ресурсної та енергетичної бази.

Опрацювання і аналіз даних.

- Систематично збирати і опрацьовувати дані туризму.
  - Ставлення реальних цілей і збільшення продуктивності туризму.
  - Покращення і розвиток цифрового забезпечення в галузі туризму (проведення швидкісного інтернету, використання комп'ютерної техніки нових поколінь).

Кваліфікація працівників та ринок праці.

- Залучення та утримання кваліфікованих працівників.
  - Надання можливості підвищення рівня кваліфікації.

- Підвищення співпраці та налагодження зв'язків між кваліфікованими працівниками різних галузей.

Бренд та Маркетинг.

- Послідовно розвивати туристичний Бренд регіону.
- Бачення і орієнтація туристичного майбутнього з метою його розвитку і процвітання.
- Вигідне позиціонування Бренду, та ведення ефективного та систематичного маркетингу.

Бізнес-Моделі та конкурентоспроможність.

- Стабільно підвищувати додаткову вартість, щоб збільшувати прибутковість у туризмі.
- Розвиток унікальної якості туризму регіону з точки зору самого туриста.
- Якнайкраще об'єднати та скоординувати туристичні пропозиції та продукти туризму.

Найвище поставлена мета - Гостинність, Регіоналітет та Ощадливе Використання Ресурсів.

Займати в Європі перші позиції в розвитку туризму та намагатись щоденно їх покращувати. Ці кроки нададуть необхідної енергії в розвитку, допоможуть задовільнити найкритичнішого туриста, та будуть сприяти формуванню туристичного майбутнього по-Форарльбезьки [22, ст. 1-14].

3.4. Рекреаційно-туристичні послуги в регіоні Форарльберг: досвід для України

Австрія – одна з найбільш успішних та інноваційних країн Європейського Союзу. Характеризується стабільним економічним розвитком, високорозвиненою інфраструктурою, наявністю кваліфікованого персоналу та високою якістю життя, водночас є привабливою дестинацією для відпочинку. Туризм і рекреація займають важливу роль з-поміж інших галузей економіки

Австрії, забезпечуючи стабільне місце на міжнародному ринку туристичних послуг. Австрія має хороший імідж та репутацію безпечного місця призначення, міжнародне визнання високого рівня освіти у сфері туризму, оскільки кваліфікований та доброзичливий персонал є одним із найважливіших чинників якісного туристичного обслуговування в країні [4, с. 45]. Високий рівень розвитку міжнародного туризму в Австрії позитивно впливає на економіку країни, приносить значні фінансові надходження. Тому вивчення сучасних особливостей розвитку туристичної сфери Австрії є актуальним питанням наукових досліджень.

Рекреаційно-туристична галузь Австрії представлена різноманітними видами послуг: культурно-пізнавальними, рекреаційними, екскурсійними, лікувально-оздоровчими, розважальними, спортивними (гірськолижним, альпінізмом). Найпривабливішими регіонами для організації рекреаційно-туристичних послуг є землі Зальцбург, Каринтія, Тіроль та Форарльберг.

На імідж туристичного регіону надзвичайно впливає природна, культурна та історична спадщина. З однієї сторони, вона надає можливість розвитку пізнавального туризму зокрема, а також служить важливим доповненням програми відпочинку для туристів, які відвідують даний регіон з іншою метою. Театри, опери, музеї, а також географічне розташування, природні особливості та клімат є основою розвитку пізнавального туризму в Австрії [20, с. 211].

До об'єктів туризму Форарльбергу належать природні та культурні атракції. Привабливою дестинацією є Боденське озеро в оточенні гір з можливістю скористатися підйомником на вершину Пфендер (1 062 м), яка розташована недалеко від Брегенця, столиці федеральної землі Форарльберг. Тут можна відвідати зоопарк-сафарі, подивитися орлів. Брегенц – найбільший порт Боденського озера - активно використовується для водних прогулянок [4, с. 45].

Найбільшу кількість туристів приваблюють фестивалі, основним є Брегенська опера на озері. Опера є надзвичайно важливим фактором, який

позитивно впливає на формування іміджу регіону, та відвідування його заможною публікою. Це відображається на кількості відпочиваючих в 4 та 5 зіркових готелях, відвідуванні вишуканої гастрономії, закладів культури, торгівлі тощо. За даними Інституту Наукових Досліджень (ІНД), опера є гарантом 1150 робочих місць. Упродовж 4 тижнів проведення фестивалю (липень-серпень місяці), його відвідують понад 220 000 осіб, 80 % з яких проводить в регіоні від 3 до 10 днів. В середньому туристи такого рівня витрачають понад 200 Євро на добу. Таким чином, тільки у місті Брегенц здійснюється грошовий оборот в розмірі 75-85 мільйонів євро, до 20% з яких у вигляді податків надходять до міського та державного бюджету [16, с. 9].

До культурної програми входять ще багато інших заходів, таких як «Кабарет-Фестиваль», дні, присвячені Францу Шуберту, «Ігри Культури» в місті Дорнбірн, «Дні Класики» в смт. Гард, «Музичний Басейн» в місті Фельдкірх, та інші. Такого роду свята є дуже важливі для малого і середнього фольклору, театру та розвитку інших видів творчих мистецтв. Так, тільки Шубертіаду відвідують близько 50 000 відвідувачів, в межах 60-70 концертів.

Важливим також є відкриття в селі Шварценберг музею Франца Шуберта, та Ангеліки Кауфманн [14, с. 122]. Якщо розглянути музеї, то їх в регіоні також є багато. Найбільшими є «Ролс Ройс Музей», та «Інатура» в місті Дорнбірн, музей гірськолижного спорту на курорті Дамюльс, музей історичних цінностей «КУБ» у Брегенці, який був заснованим у 1851 році.

Ролс Ройс музей є найбільшим в Австрії за своїм стилем. Тут, крім надзвичайно великої збірки престижних автомобілів, є розроблена надзвичайно хороша інфраструктура для презентацій, семінарів, концертів та різного виду виставок (картин, скульптур, марок, тощо), також пропонується вишукана гастрономія та готель.

Велика кількість музеїв, театрів, замків, церков та костелів надають змогу знайомитись з різними історичними подіями регіону. Більшість із цих споруд використовуються не тільки для показу туристам, а також діють інфраструктурою для місцевого населення. В таких приміщеннях розміщені

бібліотеки, гімназії, лекційні і виставкові зали. Робиться дуже багато для того, щоб туристи мали можливість краще взаємодіяти з місцевим населенням [16, с. 43].

Рекреаційно-туристична галузь Форарльбергу - це складне, багатогранне і комплексне явище, яке має велике значення для регіону, країни та різних народів, які тут проживають. Туризм по праву вважається важливою економічною ланкою, оскільки він сприяє виробництву та продажу широкого спектру послуг, створенню робочих місць, отриманню доходів, та покращенню культурного розвитку.

Оцінюючи переваги рекреаційно-туристичних послуг Форарльбергу, слід виокремити ті складові та структурні особливості, які успішно можна би було впроваджувати у організацію туризму й рекреації в Україні. Зокрема, порівнюючи місце розташування м. Бregenц (абсолютна висота 427 м) та популярного карпатського курорту Мигове у Вишніцькому районі Чернівецької області (абсолютна висота 505 м), варто запропонувати для диверсифікації рекреаційно-туристичних послуг для курорту Мигове з урахуванням австрійського досвіду:

- створення музею гірськолижного спорту;
- проведення музичних фестивалів (зокрема, фестивалю опери за участі відомих оперних співаків, вихідців з Буковини);
- проведення днів культури, присвячених пам'яті відомої буковинської родини Васильків, з якими пов'язаний економічний та культурний розвиток регіону;
- проведення на базі курорту регіональних та Міжнародного фестивалю гірських професій (такий фестиваль вже в Миговому відбувався у 2017 році);
- підтримка місцевих традицій та етнокультурної спадщини у формі щорічних свят та ярмарків.

Таке урізноманітнення рекреаційно-туристичних послуг стане актуальним та важливим кроком на шляху до впровадження сталого розвитку,

дозволить знайти екологічно-обґрунтовані напрями розвитку рекреації та туризму, забезпечить охорону та раціональне використання природних та культурних надбань, сприятиме сталому природокористуванню в Карпатському регіоні.

ВИСНОВКИ

Форарльберг має необхідні передумови та переваги для розвитку туризму, що забезпечується низкою чинників, з-поміж яких - орієнтація туристичної стратегії на регіональність, гостинність та стійкість. Дослідження дає підстави провести узагальнення у формі висновків.

1. Проаналізувавши передумови успішного розвитку туризму Форарльберга (західної області Австрії), можна зробити висновок, що туризм у Форарльберзі є надзвичайно добре розвинутий і займає важливу роль у економічному розвитку місцевості. Основні чинники, які сприяють розвитку туризму - надзвичайно сприятливі природні умови, історичне багатство та добре розвинута інфраструктура.

На імідж туристичного регіону надзвичайно впливає природна, культурна та історична спадщина. З однієї сторони, вона надає можливість розвитку пізнавального туризму зокрема, а також служить важливим доповненням програми відпочинку для туристів, які відвідують даний регіон з іншою метою. Театри, опери, музеї, а також географічне розташування, природні особливості та клімат є основою розвитку пізнавального туризму в Австрії.

2. Розглянувши найбільші туристичні міста, села і лижні курорти регіону, можемо сказати, що всі вони дають можливості для організації різноманітних видів туризму. У Форарльберзі представлені різні види рекреаційної діяльності (наприклад: спа-процедури, плавання та відпочинок на пляжі, мінеральні води та грязьові торфи, мінеральні та рослинні лазні, сонячні та повітряні процедури, та інші). Серед найбільших рекреаційних курортів є Бад Ройте в селі Ройте, Вельдерін в Меллау, Гамз в селі Беццау та Кайзершtrand в Лоххау, Рікардшвенде в місті Дорнбірн, Віталь Центр Фельбермаєр в гірськолижньому курорті Гашурн, та багато інших.

3. Зробивши аналіз різних видів туризму в регіоні Форарльберга, можемо сказати, що гірськолижній туризм займає ключове значення, хоча і пізнавальний, рекреаційний, екологічний та гастрономічний є також

важливими і добре розвинутими.

Мережа гірськолижних курортів простягається через цілий Форарльберг і налічує понад 20 об'єднаних гірськолижних курортів. Майже всі вони обладнані сніговими гарматами, тому катання на лижах гарантоване за будь-якої погоди. До найпопулярніших гірськолижних курортів у Альпах Форральбергу відносяться Лех-Цюрс, Варт-Шрьокен, Сільвретта-Монтафо, Дамюльс-Меллау, Оберсдовф-Клянвальзерталь та ін.

4. Обґрунтувавши статистичні показники розвитку туризму в Австрії та регіоні Форарльберг, можемо зробити висновок, що туризм посідає важливу роль в економіці Австрії. У 2021 році прямий внесок туристичного сектору у ВВП країни досяг 26 288 мільярдів доларів (1, 3%) від загального ВВП. В туристичній галузі країни залучено близько 300 000 людей. У 2019 році в Австрії міжнародні доходи перевищили міжнародні витрати приблизно на 4,6%, що на 1,99% більше, ніж у 2018 році. Спостерігається також позитивна динаміка доходів від іноземного туризму. Щодо регіону Форарльберг, то щорічно його відвідує 2,5 мільйони туристів, які в свою чергу реєструють близько 10 мільйонів ночівель в регіоні. Винятком став період 2020-21 р.р. у зв'язку з пандемією Covid 19.

5. Якщо взяти до уваги програму планування на 2030, то можна оптимістично сказати, що туризм має всі перспективи і надалі успішно розвиватись. У Форарльберзі прикладаються всі зусилля, щоб туризм розвивався у тісній співпраці з іншими галузями виробництва. А загалом метою розвитку на майбутнє є: Гостинність, Регіоналітет та Ресурси.

6. Оцінюючи переваги рекреаційно-туристичних послуг Форарльбергу, слід виокремити ті складові та структурні особливості, які успішно можна би було впроваджувати у організацію туризму й рекреації в Україні. Зокрема, порівнюючи місце розташування м. Бregenц (абсолютна висота 427 м) та популярного карпатського курорту Мигове у Вишницькому районі Чернівецької області (абсолютна висота 505 м), варто запропонувати для диверсифікації рекреаційно-туристичних послуг для курорту Мигове з

урахуванням австрійського досвіду: створення музею гірськолижного спорту; проведення музичних фестивалів (зокрема, фестивалю опери за участі відомих оперних співаків, вихідців з Буковини); проведення днів культури, присвячених пам'яті відомої буковинської родини Васильків, з якими пов'язаний економічний та культурний розвиток регіону; проведення на базі курорту регіональних та Міжнародного фестивалю гірських професій (такий фестиваль вже в Миговому відбувався у 2017 році); підтримка місцевих традицій та етнокультурної спадщини у формі щорічних свят та ярмарків.

Таке урізноманітнення рекреаційно-туристичних послуг стане актуальним та важливим кроком на шляху до впровадження сталого розвитку, дозволить знайти екологічно-обґрунтовані напрями розвитку рекреації та туризму, забезпечить охорону та раціональне використання природних та культурних надбань, сприятиме сталому природокористуванню в Карпатському регіоні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабкін А. В. Спеціальні види туризму. - Ростов-на-Дону: Фенікс, 2008. - 252 с.
2. Борейко В.Е. Троянський кінь екотуризму=смерть для заповідної природи. - К.:КЕКУ, 2010.-116с.
3. Борушак М. Проблеми формування стратегії розвитку туристичних регіонів: Монографія. – Львів: ІРД НАН України, 2006. - 288 с.
4. Граф Р. Особливості розвитку пізнавального туризму в регіоні Форарльберг (Австрія) // Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету (12-14 квітня 2022 року). Географічний факультет. Чернівці: Чернівець. нац.ун-т. ім. Ю. Федьковича, 2022. – С. 45-46 с.
5. Дмитрук О.Ю., Дмитрук С.Р. Екотуризм: навч. посіб. - Київ: Альтерпрес, 2009. - 358с.
6. Кабушкін Н.И. Менеджмент туризму: Учбове видання / Н.И.Кабушкін. - 2-е видання, перероб. - 2001. 432 с.
7. Кляп М. П. Сучасні різновиди туризму. - Київ: Знання, 2011. -334 с.
8. Король О. Основи туристського маркетингу. – Чернівці: Рута, 2002 - 20 с.
9. Мальська М.П., Худо В.В., Цибух В.І. - Київ: Центр навчальної літератури, 2004. - 272 с.
10. Морозова С. Н. Туризм в Австрії, 2009. - 238 с.
11. Новикова В. І. Територіальна організація рекреаційної діяльності у контексті збалансованого розвитку регіону (на прикладі Черкаської області) / дис. ...к. геогр. н. / В. І. Новикова. - Київ, 2008. -280 с.
12. Сокол Т.Г. Основи туристичної діяльності : Підручник. / За заг. ред. В.Ф.Орлова. - К.: Грамота, 2006.-262 с.
13. Ткаченко Т.І. Розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія. 2–ге вид., випр. та доповн.. - К.: КНТЕУ, 2009. -463 с.

14. Beier Sieghard, Tourismus in Vorarlberg, 2003.-St.122
15. Burkart A.J. The Management of Tourism, London, 1981. St.-237.
16. Felder, Rechnungswesen für Tourismus, 2010-St.89
17. Hansjörg Scheider, Tourismusinformation, 2002- St.241
18. Kaspar Claude, Die Tourismuslehre im Grundriss, 1995-St. 331
19. Ludwig von Hörmann: Wanderung in Vorarlberg, 1991. St.241
20. Schreiber, Grundlagen des Tourismus, 2004-St. 243
21. Simon Hudson. Sport and Adventure Tourism / Simon Hudson. – Routledge, 2003. - Pp. 324.
22. Thomas Bieger, Einführung in die Managementlehre, 2005-St. 275
23. Vgl. Amt der Vorarlberger Landesregierung, 2010.-St.203
24. Vorarlberger Tourismus für die höhere Schule, 2012-St. 280
25. Vorarlberg Tourismusstatistik Austria, 2009-St.186
26. Was gond mi d'Gäsch a?, Heimvortal, 1998-St. 112
27. <https://investinaustria.at/en/sectors/tourism/>
28. <https://gva.vorarlberg/travel>
29. <https://vorarlberg-alpenregion.at>
30. <https://www.austria.infohttps://www-standort-vorarlberg.at>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

ФОТО 1 Рекреаційний комплекс «Кур-Готель Бад Ройте» в селі Ройте,

Форальберг.

ДОДАТОК В

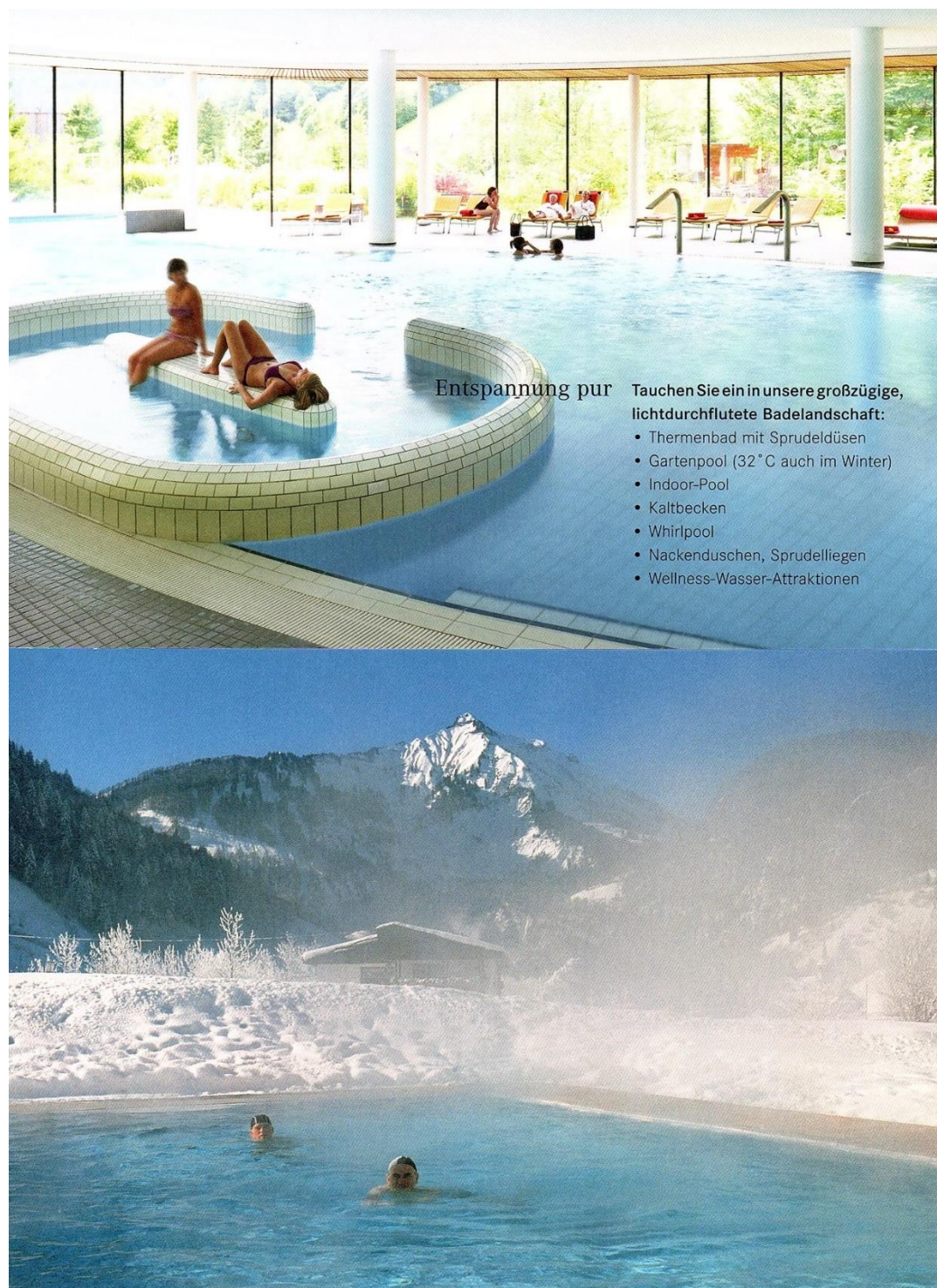

ФОТО 2

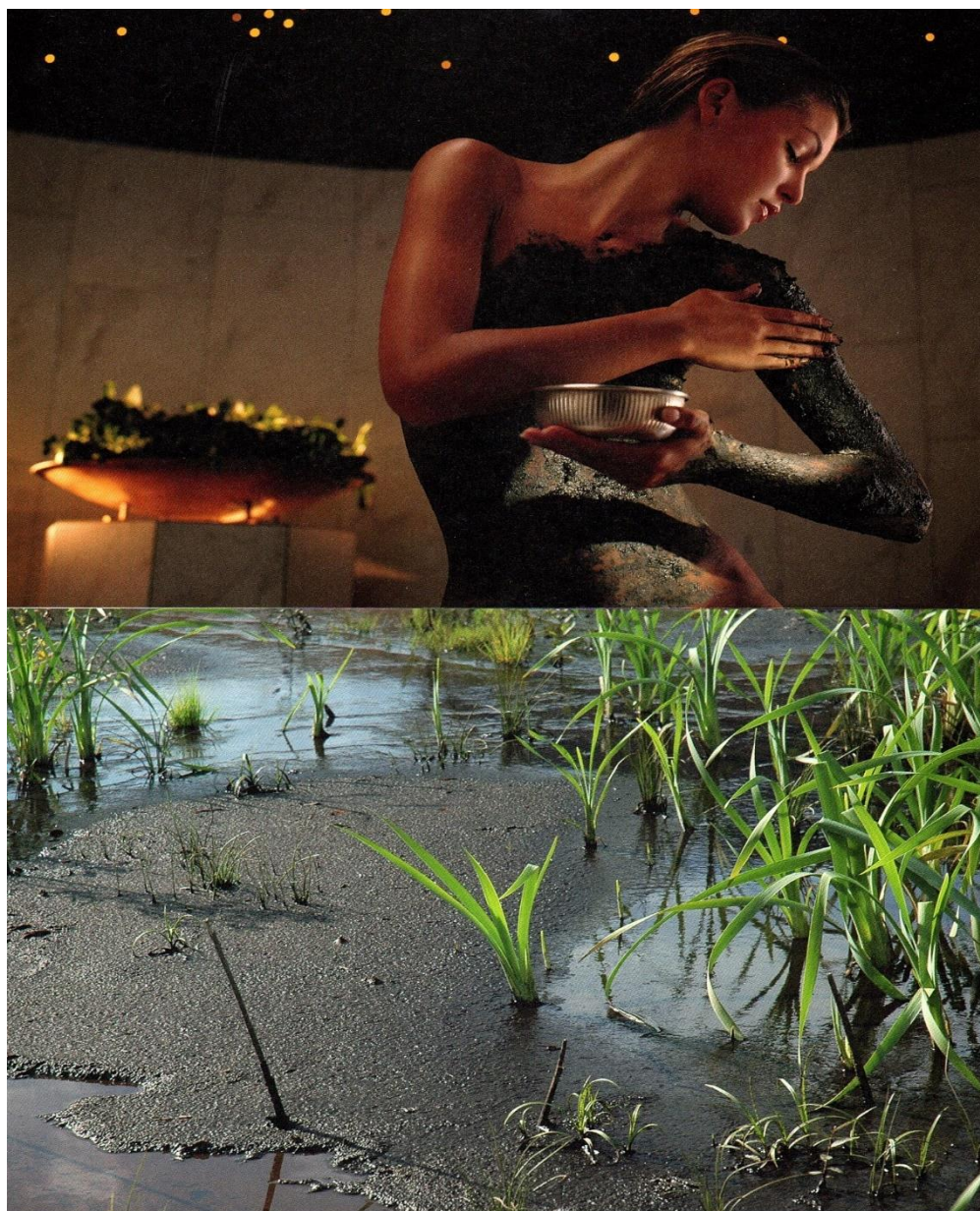
Внутрішній

і зовнішній термальні басейни рекреаційного комплексу «Кур-Готель Бад Ройте» в селі Ройте, Форарльберг.

ДОДАТОК В

ФОТО 3
Природні
сховища
торфу, та
лікування
торфом у

рекреаційному комплексі «Кур-Готель Бад Ройте» в селі Ройте, Форарльберг.